

Viisautta, viestintää ja vastuuta

TUNNELMIA POIKKITIETEELLISILTÄ
VIESTINNÄN TUTKIMUKSEN PÄIVILTÄ
4. - 5. 2. 2000

1. Teon suunnittelu

Vuosituhatosen ensimmäisen helmikuun alussa pidettiin uusimuotoiset viestinnän tutkimuksen päivät uutuuttaan hohtavassa Taideteollisen korkeakoulun (TaiK) LUME- keskuksessa (Lavastus – UusMedia – Elokuva). Viestinnän tutkimuksen päiviä on pidetty ennenkin, mutta pääjärjestäjä eli Tiedotusopillinen yhdistys TOY ja erityisesti sen energinen puheenjohtaja *Tom Moring* halusivat vuoden 2000 päiviin enemmän sisältöä ja säpinää, ja siksi mukaan kutsuttiin myös muita viestintätutkimusta lähellä olevia tahoja, mukaan lukien allekirjoittaneen edustama Suomen Semiotiikan Seura. Muita alusta pitäen mukana olleita tahoja olivat Viestintätutkimuksen seura, puheviestinnän yhdistys Prologos, Suomen Elokuvatutkimuksen Seura ja tietenkin jo alusta pitäen TaiK. Allekirjoittaneen suosituksesta mukaan kutsuttiin myös Suomen Estetiikan Seura sekä Tulevaisuuden Tutkimuksen Seura. Jossain vaiheessa mukaan tuli myös Pohjoismaisen viestintätutkimuksen tietopalvelun NORDICOMin Suomen edustus.

Kyseisten tahojen edustajat muodostivat päivien järjestelytoimikunnan, joka aloitti toimintansa jo reilu vuosi ennen itse tapahtumaa. Taloudellinen valta ja vastuu kuuluivat kuitenkin koko ajan TOY:lle, mikä olikin käytännön kannalta yksinkertaisinta. Järjestelytoimikunnan sihteerinä käytännön toimet viimeisteli *Marko Ampuja* Yleisradiosta. Kuten kaikissa projekteissa tälläkin projektilla oli nousunsa ja laskunsa, kriisinsä ja huippuhetkensä, mutta tuloksena tuli kuitenkin ilmeisesti kaikin puolin ilmeikäs ja onnistunut tapahtuma. Tosin minulla ei ole kokemuksia aiemmista viestinnän tutkimuksen päivistä, mutta lukemattomista muista kongresseista ja seminaareista kylläkin, eikä niihin verrattuna tapahtumalla ollut kyllä mitään häpeämistä. Ainakaan tapahtuman aikana tai sen jälkeen ei arvostelua ole korviini asti kantautunut. Kaikki kuprut olivat suunnittelun aikaisia ja kulissien takaisia, eikä niistä päivien osallistujien onneksi tarvinnut mitään tietääkään.

2. Teko

Päivien teemaksi otettiin Viestintä, viisaus ja vastuu, mistä lyhenne VVV, joka iskostui ainakin työryhmän sisäisessä keskustelussa niin vankasti tapahtuman nimeksi, että välillä tahtoi jo unohtua, mistäs nuo kirjaimet taas tulivatkaan. Semiottisesti voisi todeta, että ko. dynaaminen ja suuhun istuva otsikko sai ikonista ja itsenäistä luonnetta samastuen tietysti sellaisiin niinikään vahvasti ikonisiin ilmauksiin kuin WWW, mikä nyt päivien luonnetta ajatellen ei niin kauhean paljon

metsään mennytkään. Rakenteeltaan päivät suunniteltiin varsin perinteisiksi eli muutama yleisistunto eli plenary, rinnakkaiset temaattiset työryhmät, paneelikeskustelu sekä sosiaalista yhdessäoloa. Lisäksi päivät kytkettiin kahtena edellisenä päivänä (2.-3.2.) messukeskus Wanhassa Satamassa pidettyihin kaupallisiin Tietomessuihin.

Kytkeä kahden näinkin erilaisen tapahtuman ja organisaation välillä osoitautui haasteelliseksi ja lopulta melko irralliseksi. Tärkein anti oli ehkä se, että muutamit VVV-päiviä edustaneet vapaaehtoiset, erityisesti Prologoksen *Maili Pörhölä* Jyväskylästä, NORDICOMin *Päivi Lukin* (eli "Pikku-Päivi" erotukseksi TaiKin yhdyshenkilöstä ja Tom Moringin jälkeen järjestelytoimikunnan puheenjohtajasta *Päivi Hovi-Wasastjernasta* eli "Isosta-Päivistä"), TOYn *Sanna Ojajärvi* Helsingistä sekä allekirjoittanut, markkinoivat innolla ja epäitsekästä päiviä ja edustamia seuroja messuilla, joskin suorat tulokset eivät ehkä olleet kauhean mittavia. Ihan rattoisaa silti oli.

3. Guest Stars

Plenary-puhujia pohdittiin, ideoitin ja kontaktoitiin pitkään ja hartaasti. Monia nimiä esitettiin ja kopaistiin, mutta lopulta saaliiksi jäi kaksi sinänsä ihan kiintoisaa, ja niin sukupuolisesti kuin etnisestikin edustavaa puhujaa: intialaissyntyinen miespuolinen USA:ssa vaikuttava *Noshir Contractor* sekä kreikkalaissyntyinen Britanniassa vaikuttava naispuolinen *Roza Tsagarousianou*, jonka sukunimen oikeinkirjoittaminen ja -lausuminen osoittautuivat lähes ylivoimaiseksi haasteeksi.

Noshir jutteli ensimmäisenä päivänä lennokkaassa ja uusmediaa tehokkaasti hyödyntävässä esityksessään itseorganisoivista systeemeistä ja viestintäverkoista eli virallisemmin: "*Emergence of Communication Networks: A Self-Organizing Systems Perspective*". Hänen kommunikointinsa ja organisoitumisensa oli varsin kiitettävää myös iltaisin ja vapaa-aikoina, jolloin hän tutustui Helsingin ravintolamaailmaan ja yöelämään yleensäkin huomattavan hyvällä innolla ja antaumuksella. Apuna tässä oli useampiakin suomalaisia kollegoita ja erityisesti Jyväskylän yliopiston kiitettävän monipuolinen ja pirteä naisvoittoinen delegaatio. Kiinnostavasti zarathustralaisuutta eli zoroasterilaisuutta uskonnolliselta vakaumukseltaan edustanutta Noshiria auttoi Helsinki-orientaatiossaan myös se, että hän saapui maahan jo edeltävänä tiistaina, koska hän osallistui myös Tietomessujen ohjelmatarjontaan.

Jälkimmäisenä päivänä eksyksissä ja hajallaan olevasta mediasta ("*Diasporic Media and Globalization*") puhunut Roza oli Noshiriin verrattuna myös itsekin hiukan enemmän eksyksissä. Suunnitteluryhmä ei ollut puoli tuntia ennen hänen esiintymistään edes varma, miltä hän näyttää tai oliko hän edes tullut paikalle. Onneksi joku oli pitänyt hänestä huolta, ja lopulta hän olikin oikeassa paikassa oikeaan aikaan ja piti hiukan unettavan mutta muuten kiinnostavan puheensa niin kuin pitikin.

4. Työryhmiä ja sponssausta

Työryhmien suunnittelussa ajateltiin jossain vaiheessa, että kukin yhteistyötaho organisoisi niistä yhden, mutta pian tultiin siihen tulokseen, että tämä olisi me-

Päivien puheenjohtajapäivi
Päivi Hovi-Wasastjerna (TaiK)

kaanista ja vähentäisi päivien varsinaista ajatusta eli tieteidenvälisyyttä ja vapaa-ajan ajatusten virtausta. Seurojen oma osuus ilmeni päivien aikana LUMEn kauniissa mutta ilta-auringossa kovasti häikäisevässä pääaulassa pidettyihin pöytiin, joiden ääressä kunkin seuran edustajat jakoivat ja myivät materiaaliaan ja muutenkin kertoivat yhdistyksensä toiminnasta. Ainakin semiotiikan seuran osalta osallistuminen oli antoisaa, lähes kaikki jaossa ja myynnissä ollut materiaali teki kaupansa ja uusia jäseniäkin tuli kiitettävästi.

Pöytien lisäksi aulassa oli myös muutamia posteriesityksiä päivien teemoista sekä kahvi- ja iltapalatarjoilua. Iltapalan tarjosi YLE, jonka edustaja kehitystoiminnan päällikkö *Juhani Wiio* älysi pitää puheensa tilaisuuteen sopivan lyhyenä, että nälkäiset ja janoiset kokousohallitustajat pääsivät mahdollisimman pian tarjolla olleiden pikkupurtavien ja juotavien kimp- puun. Lämmin kiitos sponsorillemme! Syötävä ja juotava oli tosiaan maukasta.

Ostaisitteko tältä naiselta käytetyn auton?
Päivi Lukin kauppaamassa NORDIC.O.Mia.

Niin, siis työryhmistä. Erilaisten fuusioiden, poistojen ja uudelleenorganisointien kautta niiden lo- pulliseksi määräksi vakiintui pyöreät kymmenen. Suurin ja kaunein oli peräti 11 paperilla rintama- hyökkäykseen käynyt *Inka Moringin* ja *Sanna Valtonen* vetämä kaksipäiväinen "*Identiteetti, tila ja me- diamaisema*" -sessio, jonka aihepiiri oli juuri niin laa- ja kuin nimestä voi päätellä. Asiaankuuluvasti Leo- nia-saliksi (kiitokset jälleen sponsorille!) nimetyssä pääsalissa pidettiin session maskuliinisempi osio eli kansallis-henkinen *Suomi-paneeli*, jossa kaikki kansallinen ruodittiin eri puolilta kuin halstarilahna. Marilyn-salissa pidettiin ilmeisesti session feminiinisempi osa, vaikka *Eeva Luhtakallion* muodikas esitys suomalaisten ja ranskalaisten muotokuvien eroista jäikin pois. Sannoja olikin sitten paikalla oikein kaksin kappalein. *Valtonen* ihmetteli mikä suomalaisissa on vikana kun kirjoittavat työttömyydestä ja *Ojajärvi* toisti eli puhui siis toistoista ja toimijuuden tekemisestä televisiossa.

Organisaatiaviestintää koskeneessa *Pertti Hurmeen* vetämässä yksipäiväisessä sessiossa kuultiin neljä paperia, jotka olivat varmaan kiinnostavia. *Mediaetiikasta* toteutettiin myös yksipäiväinen viiden paperin sessio *Kaarle Nordenstrengin* ja *Jaakko Lehtosen* johdolla.

5. Rasismista terveyteen

Kovasti ajankohtaisesta ja tärkeästä aiheesta eli *monikulttuurisuudesta, etnisyydestä ja rasismista mediassa* kehkeytyi odotetusti laajempi kaksipäiväinen sessio seitsemän paperin voimin. Työryhmää veti *Mari Maasilta*, jonka sukunimi ainakin semiootikon näkökulmasta kuulostaa kiinnostavalta. Miksi maalla tarvitaan siltaa? Mitä se yhdistää? Hieman samanlainen käsite on erään pohjalaisen kunnan nimi Merijärvi, mitähän järkeä siinäkin on? Monista kiinnostavista papereista mainittakoon tässä yhteydessä esimerkinomaisesti vain pari eli *Petri Hottolan* blondit ja rambot Aasian mediassa sekä *Jonna Roosin* chicana-identiteetti elokuvassa.

Vieläkin tiukemmin ajankohtaista oli tietenkin vaaleihin liittyvää *poliittista viestintää* pohtinut *Pekka Isotaluksen* vetämä kaksipäiväinen sessio, jossa eri näkökulmat tulivat kiitettävän monipuolisesti ja lähes kiihottomasti esiin. Klassista journalismipohdiskelua edusti *Risto Kuneliuksen* vetämä niinikään kaksipäiväiseksi venähtänyt hieman provosoivasti nimetty sessio *Pyhä journalismi ja sen tutkimus*. En ehtinyt henkilökohtaisesti seurata kyseistä sessiota niin kauan, että mi-

nulle olisi selvinnyt löytyikö siellä journalismin pyhyys mutta ehkä jonkinlaista valaistumista tapahtui siltäkin sektorilla.

Mainonnan historian syövereihin sukelsi *Jukka Kortin* vetämä yksipäiväiseksi puristettu sessio, jossa ainakin otsikkoja tarkastelemalla on voinut kuvitella olleen hauskaa. Vai mitä sanotte esim. *Minna Sarantola-Weissin* valitsemasta aiheesta eli "Suomalaisten sohvaryhmien mainonta 1960- ja 1970-luvuilla"? Varmaan mukavan ramaisevaa!

Teknologiaa ei tänä päivänä voi välttää vaikka haluaisi. Näillä päivillä tekno-osastosta vastasi *Maarit Valo* lyhyessä sessiossaan, jonka neljässä paperissa esiin-

tyivät sanat video, internet, vuoro-vaikutus ja interpersoonallisuus hiukan eri kokoonpanoissa kuten arvaata saattaa. *Terveysviestinnästä* oli alun perin tulossa peräti kaksi eri sessiota, mutta lievää ankarammalla suostuttelulla niiden vetäjät *Maija Gerlander* ja *Sinikka Torkkola* saatiin samaan huoneeseen ja sessioon. Papereita tässä päivien toiseksi massiivisimmassa sessiossa oli kaikkiaan yhdeksän. Niistä mainittakoon vaikkapa *Leena Eräsaaren* lyhyt ja ytimekäs "*Sikiö ruudussa*". Hieman kapulakielisemmin asiansa ilmaisi *Päivi Vuokila-Oikkonen*: "*Potilaslähtöinen psykiatrinen hoito moniammatillisessa yhteistyökokouksessa keskusteltaessa potilaan ja hänen läheistensä kokemasta häpeästä*". Huh, toivottavasti tuli oikein!

Iltapäätarjoihua by YLE LUME-keskuksen aulassa talvi-illan jo hämartyessä

6. Valon veljistä loppuhuipennukseen

Sokerina pohjalla on päivien ehdottomasti innovatiivisimmin nimetty sessio eli *Henry Baconin* ideoima ja vetämä *Valon Veljistä Verkkoihin (VVV)*, joka käsitteli elokuva-, TV- ja uusmediatutkimusta. Tästä hyvästä päivien epävirallinen innovatiivisuuspalkinto ja papukaijamerkki menevät Henry Baconille. Myös hänen sessionsa oli laadukasta kuin suomalainen elokuva- ja TV-tuotanto konsanaan. Esi-merkkinä kuudesta paperista esille nostettakoon vaikkapa *Susanna Paasosen* ajatuksia herättävä "*Oman elämänsä käsikirjoittajat? Kotisivut ja tekijyyden kysymys*". Niinpä niin, missä se nykyaikaisen ihmisen sielu ja identiteetti luuraavatkaan; päässä, kotisivulla vaiko taskussa pullottavassa Nokian Communicatorissa. Entäs jos viimeksi mainittu hukkuu, kadottaako ihminen tällöin myös sielunsa...?

Päivien loppuhuipennuksesta vastasi NORDICOMin kokoama VVV-paneeli, jossa oli kuusi panelistia puheenjohtaja *Ullamaija Kivikurun* johdolla. Panelisteina olivat *Antti Blåfeld* Helsingin Sanomista, *Päivi Hovi-Wasastjerna* TaiKista, *Tarmo Malmberg* Vaasan yliopistosta, *Hannu Nieminen* Turun yliopistosta, *Maarit Valo* Jyväskylän yliopistosta sekä uusmedia-alalla viimeaikoina erityisesti kunnostautunut *Mauri Ylä-Kotola* Lapin yliopistosta. Paneelikeskustelu oli odotettua mutta kiinnostavaa. Päivät päättyivät lähes aikataulun mukaisesti lauantaina n. 15.45, minkä jälkeen tulikin kiire tyhjentää talo, sillä klo 16.00 se meni kiinni.

VVV-päiviä saattoi siis pitää kokonaisuudessaan hyvinkin onnistuneina ja jopa semioittisestikin kiinnostavina.